

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Praha

Inspekční zpráva

Speciální školy pro sluchově postižené, Plzeň, Mohylová 90

Mohylová 90, 312 09 Plzeň

Identifikátor školy: 600 022 978

Zřizovatel: MŠMT, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

Školský úřad Plzeň-město, Částkova 78, 326 00 Plzeň

Termín konání orientační inspekce: 6. - 8. listopadu 2000

Čj.	015 332/00-4011
Signatura	od4zu213

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola sdružuje základní školu pro sluchově postižené, mateřskou školu pro sluchově postižené, speciálně pedagogické centrum, internát, školní družinu, školní klub a školní jídelnu. Škola je příspěvkovou organizací.

Ve škole jsou vzděláváni žáci neslyšící, žáci se zbytky sluchu a žáci s různým stupněm nedoslýchavosti. Se souhlasem rodičů a na základě doporučení pracovníků příslušných poradenských pracovišť jsou do školy vřazováni i žáci s vývojovými poruchami učení, žáci s vadami řeči, žáci tělesně postižení, žáci zdravotně oslabení i žáci bez zdravotního postižení, kteří potřebují být z různých důvodů vzděláváni v malém kolektivu.

ČŠI při orientační inspekci zjišťovala a hodnotila průběh vzdělávání v českém jazyce. Dále posuzovala činnost internátu a kvalitu řízení.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk - I. stupeň základní školy

Časová dotace předmětu byla v souladu s učebním plánem zvoleného vzdělávacího programu. Členění učiva do jednotlivých ročníků v tematických plánech odpovídalo učebním osnovám vzdělávacího programu Základní škola č.j. 16 847/96-2 a učebním dokumentům č.j. 19 227/993-24 ze dne 30. 6. 1993.

Sledovaná výuka byla pečlivě připravena, učivo na sebe navazovalo. Vzdělávací i výchovné cíle byly vhodně voleny vzhledem k věku žáků a postižení žáků. Vyučující byli velmi dobře informováni i o žácích se specifickými poruchami učení.

Hospitovaná výuka byla vedena čtyřmi pedagogicky a odborně způsobilými učitelkami, dvěma učitelkami bez odborné způsobilosti a jednou vyučující bez pedagogické způsobilosti ve smyslu vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Dvě učitelky si odbornou způsobilost doplňují studiem speciální pedagogiky. Kvalita výuky nebyla tímto faktem ovlivněna.

Učebny byly vybaveny vhodně a účelně, pouze u některých žáků neodpovídala velikost žakovských židlí jejich vzrůstu a velikosti žakovských stolků. Prostředí učeben bylo podnětné a estetické. Učební pomůcky byly účelně využívány.

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. Výběr, sled i množství informací byl přiměřený náročnosti učiva, věku a možnostem žáků. Při výuce bylo využíváno rozmanitých vyučovacích metod, důraz byl kladen na názornost. Organizace výuky umožňovala pracovat žákům individuálním tempem. Učivo bylo interpretováno věcně správně, vyučovací čas byl využit efektivně. Žáci byli v průběhu sledované výuky aktivní a velmi dobře pracovali.

Vstupní a průběžná motivace byla využívána ve všech sledovaných hodinách. Hodnocení výkonu žáků bylo objektivní, spravedlivé a učitelkami zdůvodněné. Individuální dispozice žáků byla respektována a v práci byla oceňována snaha o pokrok. Hodnocení bylo zaměřeno převážně pozitivně.

Vztahy mezi vyučujícími a žáky byly založeny na důvěře, učitelé respektovali osobnost žáka. Komunikativní schopnosti žáků byly rozvíjeny. Verbální i neverbální komunikace vyučujících byla na velmi dobré úrovni. Atmosféra výuky byla pracovní a příjemná. Žáci projevovali k výuce velmi pozitivní vztah.

Plánování a příprava výuky vzhledem ke vzdělávacímu programu a podmínkám, ve kterých výuka probíhala byly vynikající.

Personální, materiální a psychohygienické podmínky byly velmi dobré.

Účelnost a vhodnost organizace výuky, použitých metod a forem práce byla příkladná.

Účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu byla výborná.

Úroveň spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a pedagogy byla příkladná.

Výuka českého jazyka na I. stupni byla vynikající.

Český jazyk - II. stupeň základní školy

Časová dotace odpovídá schváleným učebním plánům. Členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami. Výuka zahrnuje všechny předepsané složky českého jazyka a literatury (dále Čj). Poměr mezi jednotlivými složkami není optimální, upřednostňována je výuka gramatiky. Ta je v některých třídách vyučována již první vyučovací hodinu v týdnu, tedy v době, v které by víkendové prožitky dětí mohly být systematicky využívány k rozvoji jazykového projevu. Zaznamenána byla i z hlediska psychohygieny nevhodná výuka gramatiky ve dvou po sobě následujících hodinách v jednom dni. Kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajištěna tematickými plány. Dílčí výukové cíle v některých případech neodpovídaly aktuálnímu složení tříd.

Personální podmínky výuky byly nepříznivě ovlivněny úmrtím 2 učitelek v minulém školním roce a odchody několika pedagogů do důchodu. V době inspekce byla odborně i pedagogicky způsobilá jedna ze čtyř učitelek Čj. Zbylé tři učitelky byly kvalifikované pro výuku Čj, ale neabsolvovaly studium speciální pedagogiky. Nezvykle krátká byla praxe učitelek, tři pracovaly ve speciální škole prvním rokem, jedna třetím rokem. Výuka probíhala v kmenových třídách, jedna učitelka využívala učebnu, která svým vybavením splňovala parametry odborné pracovny Čj. Ostatní třídy byly v nezbytné míře vybaveny mluvnickými tabulemi, slovníky a dalšími materiály vztahujícími se k probíranému učivu. Při výuce byly využívány zejména učebnice, tabule, sešity, materiály namnožené na reprografické technice a další pomůcky, které si učitelé sami zhotovili nebo přinesli. Práce s moderní didaktickou případně výpočetní technikou zaznamenána nebyla. Výukové prostory respektovaly psychohygienické zásady, učební prostředí bylo estetické.

Struktura hodin odpovídala věku žáků a výukovým cílům. Pokyny učitelů byly až na výjimky přiměřené možnostem žáků, některé z nich však byly pro žáky obtížně srozumitelné. Výběr, sled a množství informací byly zpravidla v souladu se specifickými podmínkami jednotlivých tříd. Pozitivem sledovaných hodin bylo využívání rozmanitých vyučovacích metod a věcně správná interpretace učiva. Rezervy byly zjištěny v organizaci výuky a v efektivitě využívání vyučovacího času. Některé hodiny „časově nevyšly“, nezbyl čas na vysvětlení případně procvičení zadaného domácího úkolu. Optimálně nebyly vždy využívány mluvnické tabule a další prostředky přispívající k pochopení probíraného učiva.

Vstupních motivačních metod, mezipředmětových vztahů a aktualizace učiva bylo v průběhu výuky využíváno v různé míře. Zaznamenána byla snaha o návaznost na životní zkušenosti žáků, některé nabízené možnosti však optimálně využity nebyly. Při řešení úkolů byla žákům poskytována pomoc, ne vždy si však vyučující dostatečně ověřovali pochopení zadávaných úkolů. Výsledky učení byly průběžně vyhodnocovány, znalosti řady žáků však neodpovídaly klasifikaci zaznamenané v klasifikačních arších. Tato skutečnost zřejmě souvisela se snahou začínajících pedagogů o pozitivní motivaci žáků.

Komunikace učitelů byla na dobré úrovni. Pedagogové se snažili o zřetelnou artikulaci jednotlivých slov, kterou doprovázeli příslušnými znaky. Komunikace byla založena na vzájemné důvěře, pro diskusi byl vytvářen dostatečný prostor. Mluvní projev učitele výrazně převažoval nad projevem žáků, komunikační schopnosti žáků tak nebyly optimálně rozvíjeny. Celková úroveň komunikace jednotlivých žáků byla rozdílná a úzce souvisela jak se stupněm jejich postižení tak i s podmínkami a systémem výuky Čj ve škole.

Plánování a příprava výuky byly průměrné stejně jako organizace, formy a metody. V oblasti motivace, hodnocení, interakce a komunikace byla negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Personální, materiální a psychohygienické podmínky výuky byly pouze vyhovující.

Výuka českého jazyka na II. stupni byla průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání v českém jazyce v základní škole pro sluchově postižené byla velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry reagují na požadavky rodičů, orgánů státní správy a dalších subjektů. Z původní školy pro neslyšící se škola transformovala v zařízení, které poskytuje péči a vzdělání dětem a žákům s různým stupněm sluchové vady. Škola se zařadila v rámci České republiky mezi první, které začaly ve výuce aktivně využívat znakový jazyk. V současnosti se pracovníci školy řídí při vzdělávání těžce sluchově postižených žáků filosofií totální komunikace, připravován je postupný přechod na bilingvální vzdělávání.

Koncepce byla aktualizována a podrobně rozpracována jak pro minulé roky, tak i pro školní rok 2000/2001. Mezi priority letošního školního roku patří kvalitní práce metodických sdružení a předmětových komisí, důsledné uplatňování individuálního přístupu k žákům, využívání znakového jazyka k rozvoji myšlení neslyšících žáků apod. Rozpracovány jsou i jednotlivé formy, které mají ke splnění stanovených úkolů přispět. Koncepce a stanovené cíle jsou reálné, z větší části se je daří plnit.

Ke kontinuitě výuky přispívají časově tematické plány. Tyto dokumenty vypracovávají všichni učitelé, soulad s učebními osnovami je kontrolován vedením školy.

Škola vyvíjí činnost v souladu s Rozhodnutím o zařazení do sítě škol č.j. 24 740/2000-21 ze dne 4. srpna 2000. Výuka probíhá dle vzdělávacích dokumentů, které byly aktualizovány schvalovacími doložkami MŠMT pro školní rok 2000/ 2001. Správnost úprav učebních plánů, provedených v souvislosti se sluchovým postižením žáků, je potvrzena odborem 24 MŠMT.

Žáci, kteří mají odlišné vzdělávací potřeby jsou vyučováni dle individuálních plánů.

Kvalita, rozsah a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy byla vynikající.

Organizování

Řídící struktura v pedagogické oblasti se skládá z ředitelky, zástupkyně a vedoucí vychovatelky. Kompetence jednotlivých vedoucích pracovníků jsou stanoveny v organizačním řádu a v popisech práce. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy. Kompetence ostatních pracovníků jsou vymezeny pracovními náplněmi a jednotlivými ustanoveními

organizačního řádu. Na pracovníky školy jsou vhodně delegovány příslušné pravomoci.

Ve škole jsou ustanovena metodická sdružení a předmětové komise, které se podílejí na inovacích výchovně-vzdělávacího procesu. Jejich činnost je zdokumentována plány práce i zápisy z jednotlivých pracovních setkání. Náměty ke zkvalitnění výuky Čj, vyplývající z inspekční činnosti, byly projednány jak s ředitelkou školy tak i s vedoucí příslušné předmětové komise.

Povinná pedagogická dokumentace školy je vedena na požadovaných tiskopisech. Třídní výkazy a katalogové listy jsou vyplňovány řádně, vypovídací hodnota některých zápisů v třídních knihách je nižší. Rozvrh hodin je vypracován v souladu s právními předpisy i psychohygienickými podmínkami. Školní řád stanoví nejen povinnosti, ale i práva žáků. Záznamy z pedagogických rad mají potřebné náležitosti. Osobní dokumentace žáků je vedena pečlivě stejně jako personální dokumentace. Protokoly a záznamy o provedených kontrolách jsou zakládány, jejich závěry dokumentují dobrou práci managementu školy případně konstatují méně závažné nedostatky.

Pracovníci školy i žáci mají přístup k potřebným informacím. Škola se snaží o systematickou spolupráci s rodiči. Ti mají možnost hovořit s pracovníky školy při pátečních rozjezdech a pondělních příjezdech dětí do školy a na třídních schůzkách. Další informace dostávají rodiče prostřednictvím žákovských knížek a notýsků, neodkladné záležitosti jsou řešeny prostřednictvím telefonu případně faxu.

Rezervy byly zjištěny v oblasti týkající se prezentace školy na veřejnosti. Škola se prezentuje aktivitami v oblasti dopravní výchovy a účasti žáků na sportovních a výtvarných soutěžích.

Škola má podrobně vypracovanou Výroční zprávu o činnosti školy za školní rok 1999/2000. Dokument poskytuje dostatek informací a slouží škole jako zdroj sebehodnocení.

Ředitelka vhodně využívá podněty a připomínky pracovníků školy, orgánů státní správy i dalších partnerů.

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů byla velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků, kontrolní mechanismy

Vedoucí pracovníci využívají demokratický styl při vedení lidí. Operativní řízení navazuje na plánování a kontrolu jednotlivých činností a je jako celek funkční a účinné.

Škola vytváří velmi dobré podmínky pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků.

Většina pedagogických pracovníků projevuje velký zájem o další vzdělávání. Učitelé a vychovatelé se zúčastňují vzdělávacích akcí Pedagogického centra Plzeň, seminářů organizovaných MŠMT i jinými subjekty. Vzdělávání je zaměřeno na zdokonalování znalostí znakového jazyka, problematiku četby sluchově postižených, biofeedback, prevenci šikany a další aktuální témata.

Pomoc začínajícím a nekvalifikovaným pracovníkům poskytují uvádějící učitelé, kteří pomáhají novým učitelům s přípravou výuky, hospitují u nich a provádějí rozборы shlednutých hodin. Povinnosti uvádějících učitelů jsou stanoveny písemně.

Součástí organizačního řádu jsou materiály MŠMT „Kritéria k přidělování mimořádných odměn“ a „Pokyn ministra školství ČR k poskytování osobních příplatků“. Dokumenty jsou rozpracovány pro jednotlivé úseky školy.

Ředitelka má vypracován plán kontrolní a hospitační činnosti, který zahrnuje jak kontrolu pedagogického procesu tak i provozu školy. Plán je rozpracován do jednotlivých měsíců. Dílčí kontrolní plány mají vypracovány i další vedoucí pracovníci. Se strukturou kontrolní činnosti

jsou pracovníci školy seznamováni. Plány jsou každý měsíc vyhodnocovány. Výsledky kontrol jsou s pracovníky školy projednávány, záznamy o provedených kontrolách jsou evidovány.

Hospitační činnost provádějí ředitelka i zástupkyně. Průběh výuky a stručné zhodnocení sledovaných hodin jsou zaznamenávány na jednotných hospitačních arších. Tyto dokumenty umožňují podrobnou analýzu kvality výuky. Hospitační archy jsou parafovány pedagogy a následně zakládány. Při hospitační činnosti nebyly zjištěny závažné nedostatky, opatření k nápravě proto vedení školy nebylo proto nuceno přijímat. Tyto výsledky hospitační činnosti vedení školy z větší části odpovídají výsledkům hospitační činnosti ČŠI, nepostihují pouze některá dílčí negativa ve výuce českého jazyka na II. stupni základní školy. Vedoucí vychovatelka vykonává kvalitní kontrolní a hospitační činnost, která je doložena plány, analýzou výsledků kontrol a hospitačními záznamy.

Rozsah, efektivnost vedení a motivování pracovníků bylo vynikající, účinnost kontrolních mechanismů byla velmi dobrá.

Hodnocení kvality řízení

Kvalita řízení ve sledovaných oblastech byla velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Internát

Internát má kapacitu 75 lůžek, v době inspekce v něm bylo ubytováno 56 žáků. Žáci byli rozděleni do 7 výchovných skupin, počty v nich byly v souladu vyhláškou MŠMT č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Výchova probíhala koedukovaně. Internát je v provozu vždy od neděle 13 hodin do pátku 17 hodin.

Práce internátu plynule navazovala na výchovně-vzdělávací činnost školy, spolupráce vychovatelů s učiteli byla na velmi dobré úrovni. Provoz a výchovná práce se řídily funkčním vnitřním řádem internátu a plánem výchovné činnosti. Plán je rozpracován na jednotlivé měsíce a členěn na výchovné složky. Vhodně jsou v něm zapracovány např. rozumová výchova, pracovní a tělesná výchova a výchova ke zdravotnímu životnímu stylu, méně je zdůrazněna řečová výchova. Systematická pozornost je věnována dopravní výchově.

Výchovnou práci zajišťuje vedoucí vychovatelka a deset vychovatelů. Z celkového počtu jedenácti pedagogických pracovníků jsou dva muži. Pět vychovatelů splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro vychovatele speciálních školských zařízení, pět má kvalifikaci pro vychovatele školských zařízení, jedna pracovnice v důchodovém věku je nekvalifikovaná. Tři pracovníci si doplňují požadované vzdělání studiem speciální pedagogiky. Provoz dále zajišťuje 6 pomocných vychovatelek. Rozpis služeb odpovídá potřebám zařízení.

Materiálně technické podmínky v internátě jsou velmi dobré. Žáci jsou ubytováni v čistých a účelně vybavených čtyřlůžkových pokojích. Každá výchovná skupina má k dispozici standardně vybavenou klubovnu. Využívány jsou i další místnosti, včetně počítačové učebny, žákovské knihovny, školní tělocvičny apod. Společné sledování televizních pořadů, posilování, relaxaci a další činnosti umožňují vhodně upravené chodby a zákoutí internátu. Prostředí je estetické.

Vychovatelky svou specializací a osobním zaměřením se navzájem doplňují. Mají vysokou míru empatie, což se odráží v celkově klidné atmosféře internátu. Žákům je věnována individuální péče při výchovné práci i režimových činnostech. Denní režim odpovídá zásadám psychohygieny. Pro organizovanou přípravu na vyučování jsou využívány klubovny a učebny školy. Běžná výchovná činnost je doplňována mimořádným množstvím zájmových aktivit,

které jsou vhodně realizovány v odpoledních a večerních hodinách. Činnosti jsou vedeny kmenovými zaměstnanci školy i externími spolupracovníky, kteří mají přiměřené porozumění pro sluchové postižení účastníků. Pro rozšíření obzoru žáků je plánován a realizován velký počet tematických vycházek. Žákům starším 13 let jsou umožněny i samostatné vycházky, podmínkou je písemný souhlas rodičů a dobré chování ve škole i v internátě.

Žáci jsou vedeni k ohleduplnosti a vzájemné toleranci. Sociálně patologické jevy se vyskytují v malé míře a jsou vždy důsledně řešeny.

Výchovně-vzdělávací práce internátu vhodně doplňuje činnost školy a vytváří přiměřené emocionální zázemí ubytovaným žákům.

Činnost internátu byla hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol a předškolních zařízení ze dne 4. srpna 2000, vydané MŠMT ČR pod č.j. 24 740/2000-21.
- Vzdělávací dokumenty se schvalovacími doložkami MŠMT ČR pro šk. rok 2000/2001
- Výkaz o speciálních školách podle stavu k 30. září 2000
- Třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy
- Evidence žáků školy, osobní dokumentace žáků s postižením
- Školní řád, rozvrh hodin
- Záznamy z pedagogických rad
- Protokoly a záznamy o provedených kontrolách
- Personální dokumentace
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000
- Organizační řád
- Vnitřní řád školy
- Koncepce školy
- Pracovní náplně pedagogických pracovníků
- Plán kontrolní činnosti
- Plán činnosti metodických sdružení
- Záписy ze schůzek metodických sdružení a předmětových komisí
- Rozhodnutí o zařazení žáka do speciální školy
- Hospitační záznamy
- Individuální výchovně-vzdělávací plány
- Tematické plány

ZÁVĚR

Kvalita vzdělávání v českém jazyce v základní škole pro sluchově postižené byla velmi dobrá. Činnost školy vhodně doplňovala výchovně-vzdělávací práce internátu.

Kvalita řízení byla velmi dobrá.

Škola byla ve sledovaných oblastech vzhledem ke kvalitě vzdělávání, činnosti internátu a kvalitě řízení celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu byly vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním osnovám využívány efektivně.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Karel Kuchler	Kuchler v. r.
Člen týmu	PaedDr. Věra Abelová	Věra Abelová v. r.

V Praze dne 13. listopadu 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Anna Houdková	Houdková v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Školský úřad	5. prosince 2000	015 368/00-4011
Zřizovatel	5. prosince 2000	015 369/00-4011

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacního protokolu ČŠI	Text
		připomínky nebyly podány